

Nota MVI 2017 -2021

Voor iedereen geldt: gewoon doen!

Kaders Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Corsa 2017019185

INHOUDSOPGAVE

1	SAMENVATTING	4
2	INLEIDING	5
	2.1 Aanleiding en achtergrond	6
	2.2 Leeswijzer	6
3	BELEIDSKADERS	7
	3.1 Beleidskaders	7
	3.2 Ontwikkelingen	7
4	UITGANGSPUNTEN	9
	4.1 Doel	
	4.2 0-situatie	9
	4.3 Ambitie 2030	11
5	HOE KOMEN WE DAAR?	13
	5.1 Ambities per thema	13
	5.2 Reikwijdte toepassing ambities	17
	5.3 Inkoopproces nieuwe stijl	17
	5.4 Fasering	19
	5.5 Verantwoordelijkheden en rolverdeling	20
	5.6 Samenwerking met gemeente Heemstede	21
6	COMMUNICATIE EN RAPPORTAGE.....	22
	6.1 Communicatie	22
	6.2 Monitoring en rapportage	22

Bijlagen: zie www.odijmond.nl/MVI

Voorwoord

Wie is er nu niet voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen? Toch gaan veel bedrijven, instellingen en overheden nog steeds voor 'het goedkoopste'. Uiteindelijk blijkt goedkoop duurkoop. Zeker als maatschappelijke kosten en baten in beschouwing worden genomen. Vaak is er voor duurzame en op een sociaal eerlijke manier geproduceerde producten en diensten voldoende volume in de vraag nodig om productie(schaal) drempels over te gaan. Daar wil de overheid aan bijdragen. En Bloemendaal kan daar ook, ook al is het bescheiden, aan bijdragen. En dat is een 'must' als we onze wereld goed willen achterlaten voor toekomstige generaties.

Duurzaam inkopen is opgenomen in het Duurzaamheidsprogramma 2015/2018 van de gemeente Bloemendaal, maar dit onderdeel is pas dit jaar voldoende uitgewerkt. En breed uitgewerkt, zoals in dit plan blijkt. Er is inmiddels voldoende draagvlak, bij sommigen zelfs enthousiasme, om handen en voeten te geven aan MVI – bij aankoopspecificaties en -beslissingen.

Binnenkort kan ook de gemeente Bloemendaal het Manifest Maatschappelijke Verantwoord Inkopen <https://www.pianoo.nl/document/14140/manifest-maatschappelijk-verantwoord-inkopen-2016-2020-manifest-tekst> ondertekenen. Met de ondertekening van het Manifest verklaart de gemeente Bloemendaal om i.s.m. Stichting RIJK duurzaam inkopen volgens de nieuwe MVI-aanpak te willen uitvoeren. Dit zijn, wat het College betreft, geen vrijblijvende intenties; maar MVI wordt normaal en verplicht.

Richard Kruijswijk
Wethouder Duurzaamheid gemeente Bloemendaal

1 Samenvatting

Deze nota geeft invulling aan het project Duurzaam Inkopen uit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2015-2018. Daarnaast is de nota een van de verbeteringen die vanuit het 213a onderzoek naar voren is gekomen en uitgevoerd moet worden. Het bijbehorende Actieplan sluit naadloos op de nota aan.

De nota heeft een looptijd van vier jaar. Het Actieplan heeft een looptijd van ander half jaar en wordt in 2018 geactualiseerd. De nota en het bijbehorende Actieplan MVI zijn een aanvulling op het inkoopbeleid en handboek van Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK). De nota is in samenspraak met RIJK opgesteld.

De Circulaire economie geldt als kader voor het beperken van de schade aan het milieu. Inkoop speelt hierbij een belangrijke rol.

De gemeente heeft op 2 december 2015 de Parijs-verklaring ondertekend. De gemeentelijke organisatie wil in 2030 klimaatneutraal zijn (Ambitie 2030).

De Ambitie 2030 geldt als overkoepelende ambitie voor duurzaamheid. MVI vervult hierbij een belangrijke rol.

Om de ambitie voor 2030 waar te maken zijn de gemeentelijke ambities voor duurzaamheid vertaald naar ambities voor inkoop. De volgende ambities zijn door het college vastgesteld:

- Innovatief gericht inkopen
- Circulair inkopen
- Sociaal inkopen

De ambities zijn tot stand gekomen op basis van de interviews met alle betrokkenen en een startbijeenkomst (bijlage 6). Daarnaast heeft de gemeente per afdeling specifieke criteria geformuleerd. Deze zijn afgestemd op marktontwikkelingen. Gezien de snelle maatschappelijke en marktontwikkelingen voor MVI is de nota MVI een groeidocument.

De gemeente hanteert het inkoopproces nieuwe stijl zodat de marktkansen voor MVI goed kunnen worden benut. De inkoopprocedure verandert in feite niet, wel hanteert de gemeente aanvullende processtappen (H 5.3).

Het doel van MVI in gemeente Bloemendaal is om bij alle aanbestedingen/ inkopen te streven naar oplossingen met maximale sociale, economische en milieu opbrengsten tegen de laagste kosten.

Om de invoering van het MVI beleid in de organisatie goed te laten verlopen, is gekeken naar de nodige stappen voor het bereiken van de ambitie voor 2030. De realisatie van de doelen is opgeknipt in drie fasen: korte termijn (fase I), middellange termijn (fase II) en lange termijn (fase III).

Afspraken zijn gemaakt over verantwoordelijkheden, rolverdeling, samenwerking met gemeente Heemstede en communicatie en rapportage. De MVI resultaten worden beoordeeld op de bijdrage aan de circulaire economie, waaronder de CO2 impact en Social Return. Dit komt terug in de rapportage.

Met de vaststelling van de nota en het Actieplan is de weg vrij voor het ondertekenen van het landelijke Manifest MVI.

2 Inleiding

Duurzaamheid is al geruime tijd een speerpunt van de gemeente Bloemendaal. De gemeente Bloemendaal heeft een Collegeprogramma en Coalitieakkoord 2014-2018 en de Duurzaamheidsvisie Bloemendaal 2030 vastgesteld. Daarnaast heeft VNG het landelijk Energieakkoord ondertekend waaraan alle gemeenten in Nederland, waaronder dus de gemeente Bloemendaal, moeten voldoen. Ook heeft de gemeente op 2 december 2015 de Parijs-verklaring ondertekend. Daarnaast gelden aanvullende beleidskaders en ontwikkelingen, zie bijlage 1. Het onderstaande citaat verwijst naar de bijbehorende gemeentelijke ambitie en geldt als overkoepelende gemeentelijke ambitie voor duurzaamheid.

"We zetten ons ervoor in dat onze eigen organisatie uiterlijk 2030 geen broeikasgassen meer produceert¹."

In het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2015-2018 wordt een nieuwe impuls gegeven aan duurzaam inkopen. De gemeente heeft aangegeven duurzaam inkopen volgens de nieuwe aanpak volgens het landelijke Plan van Aanpak Maatschappelijk Verantwoord Inkopen te willen uitvoeren. In de nieuwe aanpak wordt duurzaam inkopen ook wel maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) genoemd. Door als organisatie duurzaam of maatschappelijk verantwoord in te kopen dragen we bij aan de realisatie van bovenstaand doel voor duurzaamheid (zie Hoofdstuk 5).

"Maatschappelijk verantwoord inkopen (MVI) betekent dat er naast op de prijs van de producten, diensten of werken ook wordt gelet op de effecten van de inkoop op milieu en sociale aspecten." MVI omvat verschillende thema's, zoals innovatief inkopen, circulair inkopen en sociaal inkopen." Bron: Pianoo

Onder inkoop verstaat de gemeente Bloemendaal het gunnen van een "overheidsopdracht". Inkoop omvat alle overeenkomsten waarbij de gemeente contractpartner is. Jaarlijks koopt de gemeente voor 17,5 miljoen euro in. Inclusief subsidies (2,5 miljoen euro) komt het bedrag op 20 miljoen euro. Niet alleen bekende aanbestedingen in bijvoorbeeld de GWW sector en facilitaire zaken vallen onder inkoop. Ook projectvoorbereidingen en aanbestedingen bij complexe projecten, zoals gebiedsontwikkelingen, vallen onder inkoop. De nationale overheid koopt per jaar voor ongeveer 73,3 miljard euro in. Overheden hebben in hun keuzes dus een belangrijke invloed op milieu en sociale aspecten, hier en in andere landen.

De Circulaire economie² geldt als kader voor het beperken van de schade aan het milieu. Inkoop speelt hierbij een belangrijke rol "het inkoopinstrument wordt ingezet om de productie en (her)gebruik van circulaire producten en diensten te stimuleren en daarmee het aanjagen van de circulaire economie". bron: MVO Nld³.

Deze nota en het bijbehorende Actieplan MVI zijn een aanvulling op het inkoopbeleid en handboek van Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland (RIJK). De nota is in samenspraak met RIJK opgesteld. In deze nota staat wat we al doen en wat we gaan doen. Hiermee geven we focus aan ons beleid en zetten we in op wat beter kan.

De nota heeft een looptijd van vier jaar. Het Actieplan heeft een looptijd van ander half jaar en wordt in 2018 geactualiseerd.

Het beleid heeft betrekking op alle lagen van de organisatie en alle externe partijen, de leveranciers, die te maken krijgen met ons inkoopproces. Het inkoopbeleid raakt praktisch iedereen binnen de organisatie. Denk hierbij aan de afdelingsmanagers, budgethouders, projectleiders maar ook medewerkers van bouw- en woningtoezicht.

De gemeente krijgt de kans geleidelijk met MVI kennis te maken en de nieuwe werkwijze eigen te maken. We beginnen met de uitvoering van een aantal pilots. In het Actieplan wordt hier verder op ingegaan.

Om draagvlak te realiseren zijn medewerkers al actief betrokken: er zijn interviews gehouden en daarnaast zijn de beleids- en actiepunten in een startbijeenkomst besproken (bijlage 6). Draagvlak is

¹ Het reduceren van broeikasgassen valt onder het klimaatneutraal maken van de organisatie.

² Anders dan in een lineaire economie worden in een circulaire economie grondstoffen optimaal gebruikt. Dat wil zeggen: ze worden steeds gebruikt in een toepassing met de hoogste waarde voor de economie en de minste schade voor het milieu.

<http://themasites.pbl.nl/circulaire-economie/>

³ <https://mvonederland.nl/wegwijzer-circulair-inkopen-0#tab=1>

belangrijk, er wordt nl. een iets andere denk- en werkwijze van medewerkers verwacht. De afdeling communicatie helpt bij het realiseren van meer draagvlak in de organisatie (zie Hoofdstuk 6).

Met de vaststelling van de nota en Actieplan is de weg vrij voor het ondertekenen van het landelijke Manifest MVI in het vierde kwartaal van 2017 (bijlage 1). Beide stukken samen voldoen aan de uitgangspunten van het Manifest MVI (bijlage 10). De nota wordt in 2021 geactualiseerd.

2.1 Aanleiding en achtergrond

Deze nota geeft invulling aan het project Duurzaam Inkopen uit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2015-2018. Daarnaast is eind 2016/begin 2017 een 213a onderzoek⁴ gehouden naar de doelmatigheid en effectiviteit van inrichting en uitvoering van de inkoopfunctie in samenwerking met inkoop Samenwerking RIJK. Veel zaken gaan goed, maar er is ook ruimte voor verbetering. Het gaat dan om organisatie breed om betere aansturing van de inkoopfunctie, opstellen van beleidskaders voor duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord inkopen, meer aandacht voor contractmanagement en interne kennisontwikkeling.

Zie corsa 2017006253 voor het 213a rapport. De nota is een van de verbeteringen die van uit het onderzoek naar voren is gekomen en uitgevoerd moet worden.

2.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de voor MVI relevante beleidskaders en ontwikkelingen. De uitgangspunten zoals het doel, de 0-situatie en de ambitie worden in Hoofdstuk 3 toegelicht. Gekeken is wat nodig is om de ambitie voor 2030 te realiseren. Hoofdstuk 4 gaat in op hoe we daar komen: de ambities per thema worden beschreven, evenals de pilots, de fasering en inkoopproces nieuwe stijl. Ook wordt ingegaan op de verantwoordelijkheden van gemeente Bloemendaal, de rolverdeling en de samenwerking met gemeente Heemstede. Hoofdstuk 5 beschrijft de rol van communicatie bij MVI en de rapportage. Tenslotte geeft Hoofdstuk 6 een inleiding op het Actieplan.

⁴ Periodiek onderzoek door het college naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde bestuur.

3 Beleidskaders

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de maatschappelijke beleidskaders en ontwikkelingen die relevant zijn voor de duurzaamheidsambities van gemeente Bloemendaal. Ook wordt ingegaan op de huidige toepassing van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en op de ambitie voor 2030.

3.1 Beleidskaders

De inleiding beschrijft dat Maatschappelijk Verantwoord Inkopen meerdere beleidsvelden raakt op het gebied van duurzaamheid en op sociaal terrein. Een toelichting op het relevante beleid op Europees, nationaal, regionaal en gemeentelijk niveau staat in bijlage 1.

Relevante beleidskaders op Europees niveau

- *Green Public Procurement*
In Europa staat Maatschappelijk Verantwoord Inkopen hoog op de agenda. De Europese Commissie ziet MVI als instrument om duurzame economische groei te bevorderen. Daarbij ligt de nadruk op het milieuaspect: Green Public Procurement (GPP).

Relevante beleidskaders op landelijk niveau

- *Het Klimaatakkoord Parijs.*
Op 4 juli 2017 heeft Nederland formeel ingestemd met het klimaatakkoord van Parijs.
- *Het Energieakkoord*
In 2013 is het SER Energieakkoord afgesloten.
- *EPBD*
De herziene Europese Richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD) van mei 2010 stelt dat alle nieuwe gebouwen uiterlijk 1 januari 2021 bijna-energie neutraal gebouwd moeten worden.
- *Het Grondstoffenakkoord*
In lijn met het Rijksprogramma "Nederland circulair in 2050" is op 24 januari 2017 het nationaal Grondstoffenakkoord ondertekend.

Relevante beleidskaders op lokaal niveau

- *het coalitieakkoord 2014-2018*
In het akkoord staat dat duurzaamheid onderdeel wordt van alle activiteiten van de gemeente.
- *de Duurzaamheidsvisie Bloemendaal 2030*
De duurzaamheidsvisie 2030 legt een rol bij duurzaam inkoopbeleid, als belangrijke inspirator tot de gewenste cultuuromslag naar een duurzame leefstijl. De gemeente heeft hierbij een voorbeeldfunctie.
- *Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2015-2018 (vastgesteld door dit college).*
In het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2015-2018 wordt een nieuwe impuls gegeven aan duurzaam inkopen. De gemeente heeft aangegeven duurzaam inkopen volgens de nieuwe aanpak volgens het landelijke Plan van Aanpak Maatschappelijk Verantwoord inkopen te willen uitvoeren.
- *Klimaatneutraal*
De gemeente heeft op 2 december 2015 de Parijs-verklaring ondertekend. Hiermee verklaart de gemeente voor de eigen organisatie klimaatneutraal te zijn in 2030 en gemeentebreed in 2050.

3.2 Ontwikkelingen

Relevante ontwikkelingen op landelijk niveau

- *Betonakkoord*
Op nationaal niveau wordt gewerkt aan een Betonakkoord. Het akkoord is gericht op een economisch gezonde betonsector door verdere verduurzaming. CO2-reductie, circulariteit, biodiversiteit en sociale aspecten zijn speerpunten in het plan dat de komende maanden wordt uitgewerkt. Toegewerkt wordt naar een nationaal ketenakkoord voor duurzame groei van de sector, enigszins vergelijkbaar met het Energieakkoord.

Relevante ontwikkelingen op Regionaal: MRA niveau

- *Transitie circulaire economie*
De Amsterdam Economic Board heeft de transitie naar een circulaire economie benoemd als één van de vijf uitdagingen voor de Metropoolregio Amsterdam.
- *Social Return On Investment*
Op regionale schaal in de regio Kennemerland wordt onderzocht of het mogelijk is om tot een samenhangend beleid voor SROI te komen.

Relevante ontwikkelingen op lokaal niveau

- *Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen*
Gemeente Bloemendaal streeft ernaar in 2017 het Manifest MVI te ondertekenen. Dit vervangt het Manifest Professioneel Inkopen: één van de doelstellingen uit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid. Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) geldt als opvolger van Duurzaam Inkopen. Hiermee wil de gemeente de effectiviteit en de impact van MVI vergroten.
- *Grondwaterbeleidsplan*
Het Grondwaterbeleidsplan van de gemeenten Bloemendaal en Heemstede en het bijbehorende Grondwaterbeheerplan van de gemeente Bloemendaal bevindt zich in de besluitvormingsfase.

4 Uitgangspunten

Dit hoofdstuk beschrijft de uitgangspunten: het doel van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen, de 0-situatie en de gemeentelijke ambitie voor 2030.

4.1 Doel

Het doel van MVI in gemeente Bloemendaal is om bij alle aanbestedingen/ inkoop te streven naar oplossingen met maximale sociale, economische en milieu opbrengsten tegen de laagste kosten (TCO⁵).

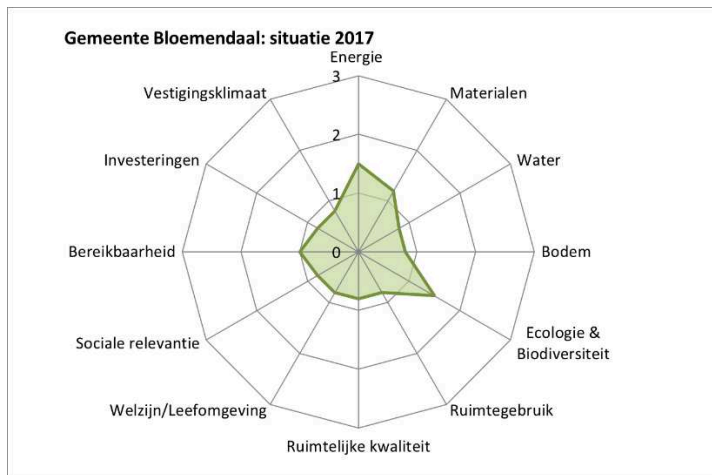
Een voorbeeld van TCO bij gebouwen is dat naast de bouwkosten/huurprijs van een circulair gebouw ook kosten voor energie, schoonmaakonderhoud, bouwkundig onderhoud, beveiliging, bouwkundige aanpassingen, parkeerkosten, circulair slopen enz. mee in beschouwing worden genomen.

De maximale besparing CO2 of biobased toepassing wordt per keer vergeleken met de kosten. Dit wordt in de uitgangspunten van de nota van inkoop samenwerking RIJK (Regionaal Inkoopbureau IJmond en Kennemerland) opgenomen. De ambities zijn daarmee aanvullend op de PIANOo criteria⁶.

Om dit doel te realiseren staan we eerst stil bij de huidige situatie, de 0-situatie en de ambitie voor 2030. In Hoofdstuk 5 gaan we in op de middelen om dit doel te realiseren.

4.2 0-situatie

Hoe goed scoort de gemeente op MVI? De 0-situatie is vastgesteld door de bijdrage van inkoop aan de realisatie van het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid tot 2030 vast te stellen, verwerkt in figuur 1. De huidige situatie is bepaald op basis van interviews (bijlage 6) en een expertbeoordeling van de Omgevingsdienst IJmond.

Figuur 1: 0-situatie in 2de kwartaal 2017. Zie bijlage 2 voor een toelichting op de thema's.

⁵ Total Cost of Ownership (TCO) wordt ook wel life cycle cost analysis genoemd omdat de kosten niet alleen voor aanschaf, maar over de gehele economische levensduur worden berekend. De afweging tussen deze grootheden kan o.a. worden ondersteund met de Milieu Kosten Indicator (MKI) waarde waarbij de milieuscore wordt uitgedrukt in kosten. <https://www.rijkswaterstaat.nl/zakelijk/zakendoen-met-rijkswaterstaat/inkoopbeleid/duurzaam-inkopen/duurzaamheid-bij-contracten-en-aanbestedingen/dubocalc/veelgestelde-vragen.aspx>

⁶ Voor productgroepen zijn landelijke milieucriteria documenten opgesteld. De minimumeisen gelden als harde ondergrens. De standaard gunningcriteria worden toegepast om de ambitie te verhogen en duurzaamheid verder te bevorderen, in lijn met de doelstelling uit de aanbestedingswet om zoveel mogelijk maatschappelijke waarde te creëren. Elke inkoop en aanbesteding is echter maatwerk.

Legenda:

Niveau 1: Basis niveau; structurele minimale duurzaamheidsprestatie, zoals het toepassen van de **PIANOO criteria**⁷.

Niveau 2: Advanced niveau; voldoen aan niveau 1 plus toepassen van concrete reductie doelstellingen, naast de PIANOO criteria.

Niveau 3: Excellent niveau; voldoen aan niveau 1 en 2 plus het leveren van een positieve bijdrage (energie neutraal 2030, Cradle2Cradle).

Zie ook het Actieplan voor het realiseren van deze niveaus.

Wat opvalt is dat een aantal thema's het basisniveau nog niet hebben bereikt. Het komt voor dat bij aanbestedingen slechts incidenteel rekening gehouden wordt met de PIANOO eisen en wensen. Daar tegenover is in een aantal gevallen deze thema's niet van toepassing zijn voor recente inkopen, zoals ruimtelijke kwaliteit. Dat verklaart eveneens de lage score op deze thema's.

3.2.1 Huidige maatregelen/beleid

Onder het huidige beleid wordt gewerkt met concrete reductiedoelstellingen. Deze dragen bij aan score 1 en 2 van de 0-situatie (figuur 1). Op dit moment realiseert de gemeente met MVI geen of een beperkte bijdrage op de thema's water, bodem, ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit, welzijn/leefomgeving, sociale zaken, investeringen en het vestigingsklimaat.

Energie - score 1,5

- Er wordt bij aanbestedingen structureel rekening gehouden met energiegebruik en CO2 emissies.
- De door PIANOO opgestelde duurzaamheidscriteria in GWW bestekken worden toegepast
- Voor straatverlichting wordt LED toegepast.
- De ingekochte energie is klimaatneutraal.
- GPR 8 gebouw⁸ heeft de aandacht, conform het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2015-2018.

Materialen - score 1,2

- Er wordt bij aanbestedingen van constructies (o.a. bestrating, beschoeiing, wegdek) ingezet op een lange levensduur. Deze maatregel wordt structureel toegepast.
- De door PIANOO opgestelde duurzaamheidscriteria in GWW bestekken wordt toegepast.
- Regelmatig wordt bij aanbestedingen gelet op het minimaliseren van materiaalgebruik en hergebruik van materialen.

Ecologie & biodiversiteit - score 1,5

- Er wordt bij aanbestedingen structureel rekening gehouden met ecologie & biodiversiteit.
- De door PIANOO opgestelde duurzaamheidscriteria in GWW bestekken wordt toegepast. Er wordt bij aanbestedingen gelet op duurzaam beheer van groen.
- Het gewasbestrijdingsmiddel Roundup wordt niet gebruikt.
- De kwekerijen die openbaar groen leveren hebben Milieukeur.
- Er wordt onkruidbestendig ontworpen.
- Er is minimaal gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen.
- Bij het bewateren van plantsoenen en bomen wordt gebruik gemaakt van sloot- en grondwater.
- Er wordt FSC hout toegepast.

Bereikbaarheid - score 1

- Er wordt bij aanbestedingen rekening gehouden met bereikbaarheid; leveranciers rijden korte afstanden.
- Rijden op duurzame brandstoffen (gas en elektriciteit).

⁷ Voor productgroepen zijn landelijke milieucriteria documenten opgesteld. De minimeisen gelden als harde ondergrens. De standaard gunningcriteria worden toegepast om de ambitie te verhogen en duurzaamheid verder te bevorderen, in lijn met de doelstelling uit de aanbestedingswet om zoveel mogelijk maatschappelijke waarde te creëren. Elke inkoop en aanbesteding is echter maatwerk.

⁸ GPR Gebouw is een hulpmiddel voor het maken van duurzaamheidskeuzes bij nieuwbouw en renovatie van woningen, utilitaire gebouwen en scholen. GPR Gebouw is een applicatie om plankwaliteit en milieubelasting van een project in samenhang te optimaliseren.

4.3 Ambitie 2030

De gemeente werkt toe naar verschillende niveaus van duurzaamheid in 2030. De Ambitie 2030 geldt als overkoepelende ambitie voor duurzaamheid. De gemeentelijke organisatie wil in 2030 klimaatneutraal zijn en in 2050 klimaatneutraal gemeente breed. MVI vervult hierbij een belangrijke rol. MVI is erop gericht te voldoen aan de ambitie 2030, zie figuur 2. Hierop is te zien dat we in 2030 waar mogelijk inkopen op niveau 2 en 3. Niveau 3 staat voor een klimaat neutrale gemeentelijke organisatie.

MVI heeft de grootste invloed op de realisatie van de beleidsdoelen voor de thema's:

- Energie
- Materialen/grondstoffen
- Water
- Bereikbaarheid
- Ecologie & biodiversiteit
- Sociale zaken

De score voor sociale relevantie is indicatief. Hiervoor wordt nog beleid ontwikkeld. Bijlage 3 geeft een toelichting op de huidige score in relatie tot de ambitie voor 2030.

Ook via andere wegen wordt er aan deze beleidsdoelen gewerkt, nl.:

Materialen/grondstoffen: De gemeente heeft afspraken gemaakt met Afval Energie Bedrijf (AEB) over afvalscheiding voor verbranding en met Meerlanden over de aparte inzameling en verwerking van de stromen. Met Meerlanden zijn afspraken gemaakt over de aparte inzameling en verwerking van stofstromen (bijlage 3). Met diverse partijen zijn afspraken gemaakt over de inzameling en verwerking (met terugwinning van grondstoffen).

Energie: Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid.

Water: Gemeentelijk Rioleringsplan.

Bereikbaarheid: Regionale bereikbaarheidsvisie Kennemerland: Zuid-Kennemerland bereikbaar door samenwerking.

Ecologie & biodiversiteit: in het collegeprogramma is afgesproken om minder te gaan maaien en om bij de keuze voor beplanting, rekening te houden met waarde voor bijen en vlinders.

Sociale doelen: er gelden afspraken met Paswerk. Daarnaast wordt daar waar mogelijk bij aanbestedingen voor een x % Social Return on Investment toegepast, zoals bij WMO en instellingen. Voor de realisatie van de doelen op de andere gebieden gelden de volgende beleidsdocumenten:

Bodem: Bodemkwaliteitskaart/Bodembeheerplan Regio IJmond (waaronder Bloemendaal) Bodemagenda.

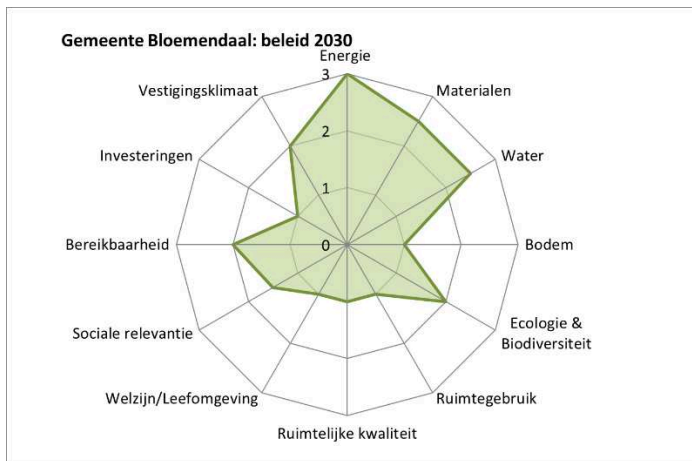
Ruimtegebruik: Structuurvisie; Nota Ruimtelijke Beoordeling 2010; notitie Economisch Beleid; Woonvisie 2012-2016.

Ruimtelijke kwaliteit: zie onder ruimtegebruik.

Welzijn en leefomgeving: zie onder sociale doelen. Daarnaast zijn er vele beleidsdocumenten op het gebied van welzijn vastgesteld (zoals voor sport, cultuur en recreatie). Voor leefomgeving zie onder ruimtegebruik.

Investerings: n.v.t.

Vestigingsklimaat: zie onder ruimtegebruik.

Figuur 2: Ambitie 2030 voor het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid

Legenda:

Niveau 1: Basis niveau; structurele minimale duurzaamheidsprestatie, zoals het toepassen van de **PIANOO criteria**⁹.

Niveau 2: Advanced niveau; voldoen aan niveau 1 plus toepassen van concrete reductie doelstellingen, naast de PIANOO criteria.

Niveau 3: Excellent niveau; voldoen aan niveau 1 en 2 plus het leveren van een positieve bijdrage (klimaatneutraal 2030, Cradle2Cradle).

Zie ook het Actieplan voor het realiseren van deze niveaus.

⁹ Voor productgroepen zijn landelijke milieucriteriadocumenten opgesteld. De minimeisen gelden als harde ondergrens. De standaard gunningcriteria worden toegepast om de ambitie te verhogen en duurzaamheid verder te bevorderen, in lijn met de doelstelling uit de aanbestedingswet om zoveel mogelijk maatschappelijke waarde te creëren. Elke inkoop en aanbesteding is echter maatwerk.

5 Hoe komen we daar?

Om de ambitie voor 2030 waar te maken zijn de gemeentelijke ambities voor duurzaamheid (Hoofdstuk 4) vertaald naar ambities voor inkoop (zie ook bijlage 8). Deze ambities zijn onderverdeeld in drie ambitiecategorieën met generieke ambities. De volgende ambities zijn door het college vastgesteld:

- Innovatief gericht inkopen
- Circulair inkopen
- Sociaal inkopen

Innovatief gericht inkopen geldt als uitgangspunt bij Circulair en Sociaal inkopen. De ambities dragen bij aan de overkoepelende ambitie. In de rapportage wordt hierop ingegaan. De ambities zijn tot stand gekomen op basis van de interviews met alle betrokkenen en een startbijeenkomst (bijlage 6). Daarnaast heeft de gemeente per afdeling specifieke criteria geformuleerd voor de jaren 2017-2018. Deze zijn afgestemd op marktontwikkelingen en worden periodiek geactualiseerd.

Met het toepassen van deze ambities geeft de gemeente invulling aan de realisatie van de ambitie in 2030 op niveau 2. In een later stadium op niveau 3. Het actieplan gaat in op de fasering van het bereiken van de Ambitie in 2030.

Gezien de snelle maatschappelijke en marktontwikkelingen voor MVI is de nota MVI een groeidocument. Hierdoor kunnen de best beschikbare methoden, technieken en werkwijzen op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen worden toegepast. Zo is het mogelijk deze met de leveranciers te blijven ontwikkelen en verbeteren.

De gemeentelijke MVI ambities zijn bij alle aanbestedingen leidend en zijn opgesteld voor onbepaalde tijd. De nota en Actieplan is erop gericht dat de gehele organisatie de gebruikelijke inkoopwijze toepast. De inkoopprocedure verandert voor een klein onderdeel. De gemeente hanteert een aanvulling op het inkoopproces zodat de ambities voor MVI goed kunnen worden gerealiseerd (Hoofdstuk 5.3).

Om daar te komen is er van de organisatie een grote inzet nodig. Met een gefaseerde implementatie en goede communicatie door de gehele organisatie wordt hierop ingezet (zie Actieplan). Ook zijn verantwoordelijkheden en rolverdeling bepaald. Met gemeente Heemstede wordt actief samengewerkt.

5.1 Ambities per thema

Voordat de gemeente ambities toepast, geldt dat de gemeente eerst vaststelt of de aanbesteding / inkoop nodig is. Met het stellen van deze vraag kan grote duurzaamheidswinst worden gerealiseerd.

5.1.1 *Innovatief inkopen*

De ambities is dat de gemeente bij alle aanbestedingen de principes van innovatief inkopen toepast. Dit is in lijn met de doelstelling uit de aanbestedingswet¹⁰ om zoveel mogelijk maatschappelijke waarde te creëren. Hiervoor zullen medewerkers op zoek moeten gaan naar nieuwe manieren van inkopen en het bepalen van de leveranciers.

Ambitie 2021

In de praktijk betekent dit dat de gemeente actief:

- 1) Gebruik maakt van de dialoog met de markt. Deze dialoog start ver voor het aanbestedingstraject, bij voorkeur door budgethouder én inkoper gezamenlijk. Dit kan door bijvoorbeeld het toepassen van een marktverkenning of -consultatie¹¹.
- 2) Gebruik maakt van gunningscriteria en aanbesteedt op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding (Beste PKV). Hiermee worden de marktkansen en -ontwikkelingen benut.
- 3) Kiest voor een functionele uitvraag (functioneel specificeren)¹².
- 4) Altijd aanbesteedt op basis van Total Cost of Ownership (TCO), de levensduurkosten. Ook past de gemeente passende methoden en procedures toe¹³. Van belang bij aanbesteden is dus dat

¹⁰ <https://www.pianoo.nl/inkoopproces/fase-1-voorbereiden-inkoopopdracht/aanbestedingsregels>

¹¹ <https://www.pianoo.nl/metrokaart-inkopen-innovatie/hoe-betrek-ik-markt-bij-innovatiegerichte-aanbesteding>

¹² Functioneel specificeren is een manier van aanbesteden waarin je helder de eisen beschrijft waaraan een product, dienst of oplossing in een aanbesteding moet voldoen, zónder dat je de vrijheid van leveranciers inperkt om met innovatieve ideeën te komen. Een voorbeeld van functioneel specificeren is de eis dat een fietspad ten minste 500 fietsen per uur dient af te handelen. In een technische specificatie had de eis kunnen zijn dat dit fietspad ten minste 2,50 breed dient te zijn.

¹³ zoals Best Value Procurement, Rapid Circulair Contracting, functioneel specificeren, concurrentiegerichte dialoog (gezamenlijk de vraag bepalen), innovatiepartnerschap of anderszins.

niet alleen wordt gekeken naar korte termijn aanschafprijs. Hoe je dit berekent is per project anders. Als basis geldt het meenemen van de aanschafprijs plus onderhoudskosten in de berekening. Eventuele voorinvesteringen kunnen later worden terugverdiend. Dit wordt voorgelegd aan de verantwoordelijk bestuurder voor duurzaamheid.

- 5) De gemeente reserveert hiervoor tijd in de voorbereidingsfase.

Hierbij is het van groot belang dat de gemeente risico's beperkt. Er zal dan ook extra aandacht moeten worden besteed aan het aandragen van bewijzen door leveranciers van technieken, producten of innovaties.

Samenvatting

De nieuwe elementen op het gebied van innovatief inkopen voor de organisatie zijn:

1. Toepassen van marktverkenning of -consultatie
2. Vaker functioneel specificeren (economisch meest voordelige inschrijving)
3. Uitgaan van levensduur kosten (TCO)

Dit proces kan soms meer tijd kosten in de voorbereidingsfase van het aanbestedingstraject. Daartegenover staat dat een marktverkenning of -consultatie mogelijk ook tijd en geld bespaart.

5.1.2 *Circulair inkopen*

De gemeente streeft ernaar producten in te kopen die zo veel mogelijk hernieuwbare en duurzaam geproduceerde grondstoffen bevatten. Het principe waarde behoud van producten en materialen, een lange levensduur en een functionele kijk op de behoefte staat centraal. Het gaat om de prestatie en er wordt anders gekeken naar het begrip 'eigendom'. Onder Circulair inkopen vallen ook Milieubewust (milieuvriendelijk), Klimaatbewust en Biobased inkopen.

Een uitgangspunt bij Circulair inkopen is dat uitgegaan wordt van innovatief inkopen, in het bijzonder de functionele uitvraag. De milieucriteria (eisen en gunningcriteria) van PIANOo (zie bijlage 5) gelden als absoluut minimum en worden altijd toegepast.

Ambitie 2021

Met betrekking tot Circulair inkopen willen we de maximale circulaire besparing van producten, diensten en werken in de gunningscriteria of selectiecriteria op basis van (TCO) realiseren. Hieronder valt ook milieu-, klimaat – en biobased bewust inkopen, zie bijlage 8.

De PIANOo criteria gelden als absoluut minimum en worden altijd toegepast¹⁴. De standaard gunningcriteria worden eveneens toegepast zodat ook voldaan wordt aan het toepassen van innovatieve inkoop. Elke inkoop en aanbesteding is echter maatwerk.

Het 100% Circulair inkopen van producten is ten tijde van deze nota nog niet mogelijk omdat het aanbod niet toereikend is. Wel wordt er zo circulair mogelijk ingekocht. Het is de gemeentelijke ambitie voor de Pilot Vogelenzangweg (zie H 5.2.1) zoveel mogelijk circulair in te kopen.

¹⁴ Voor productgroepen zijn landelijke milieucriteriadocumenten opgesteld. De minimumeisen gelden landelijk als harde ondergrens.

Criteria 2017-2018

De criteria zijn aanvullend aan de eisen en gunningscriteria van PIANOo.

De gemeentelijke afdeling:

	<u>Beleid: projecten</u>
1	Hanteert per heden de nieuwe bouwnorm voor nieuwbouwlocaties: energiezuinig, aardgasvrij en circulair. Dit wordt vastgelegd in een anterieure overeenkomst: <ul style="list-style-type: none">• Eis is (bijna) energieneutraal, op basis van de nieuwe wet aardgasvrij. In het geval niet aan deze eis wordt voldaan, wordt geen anterieure overeenkomst gesloten.• Aansluitingen op gasnet zullen niet worden toegestaan. Aardgasvrij bouwen is de nieuwe norm.• Als eis wordt gesteld dat de EPC ¹⁵tenminste 50% lager is dan de huidige Bouwbesluitnorm voor alle bouwactiviteiten. Het energieverbruik wordt lokaal opgewekt.• Circulair: in het geval er sprake is van een competitie tussen ontwikkelende partijen worden pluspunten gegeven als ze aantoonbaar goed scoren op aardgasvrij en circulair materiaalgebruik; op thema's van GPR gebouw of gelijkwaardig, in het bijzonder milieu (onder meer materiaalgebruik).• Bovenstaande wordt ook in tenders bij eigen grondverkoop opgenomen.
2	Stimuleert verdere expertise-ontwikkeling bij ontwerpers en bouwers. Geeft een eenduidig signaal aan de markt van bedrijven en consumenten.
3	Beoordeelt inschrijvers als ze aantoonbaar goed scoren op thema's van GPR gebouw of gelijkwaardig (pluspunten). De GPR Gebouw score voor energie is maximaal 10. Om voorbereid te zijn op de nieuwe wetgeving BENG voor energie, een score van 9 of hoger Besteedt aandacht aan een goede GPR score op milieu (onder meer materiaalgebruik).
4	Maakt gebruik van hernieuwbare grondstoffen voor functies, openbare voorzieningen (inclusief renovatie).
5	De gemeente neemt in overweging verwerkers van ontstane restmaterialen bij sloop - en bouwprojecten waar mogelijk in het projectgebied toe te passen, zonder het ontstaan van afvalstoffen of aantoonbaar buiten het projectgebied binnen de Metropool Regio Amsterdam. Deze maatregel wordt in samenwerking met afdeling beheer toegepast.

	<u>Beheer: groen & reiniging; weg & water; vastgoed; buitendienst</u>
<u>1</u>	Neemt de CO2 besparing mee van producten en diensten als bomen, heesters en onderhoudsdiensten in de gunningscriteria of selectiecriteria

	<u>Beheer: groen & reiniging; weg & water; vastgoed; buitendienst.</u>
2	Bevordert GFT scheiding bij inwoners. Restafval bestaat voor 50% uit GFT.
3	Sluit aan bij innovatieve procedés van marktpartijen en regionale initiatieven om de verwerking van restafval en de circulaire economie te bevorderen (nu AEB, over vijf jaar vervalt het contract).
4	Stimuleert actief (regionale) initiatieven voor het versterken van de circulaire economie, o.a. door afvalinzamelaar en -verwerker Meerlanden.
5	Draagt zorg dat de uitgangspunten van de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Meerlanden zijn gericht op innovatie waarmee MVI wordt bevorderd.

	<u>Beheer: groen & reiniging; weg & water; vastgoed; buitendienst</u>
	<u>pvc</u>
6	Vraagt leveranciers bij productie van PVC geen schadelijke stoffen te laten vrijkomen.
7	Stelt dat eisen ten aanzien van levensduur en ontmanteling in PVE en contract worden opgenomen.
8	Legt circulariteit op als eis, in het geval er geen gunningscriteria worden toegepast. Accent ligt op gebruik alternatieve duurzame materialen.
9	Eist dat in het geval pvc weggehaald wordt, pvc wordt verwerkt door up-cycling bedrijf.
	<u>Asfalt en straatstenen</u>
10	Regelt circulariteit in aanbesteding, stelt kwaliteiten waarop gestuurd wordt (KPI's) vast in contractbeheersysteem en regelt werkproces in (contractmanagement).
11	Past duurzame (circulair, klimaatbewust), water infiltrerende en onderhoudsvrije verhardingen toe, waarvan de levensduur lang is.
12	Past alleen FSC hout en hout van Nederlandse bodem toe, behandeld als hardhout kwaliteit.

¹⁵ Energieprestatiecoëfficiënt (EPC). <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels-gebouwen/nieuwbouw/energieprestatie-epc/bepalingsmethode-epc>

	Beton e.a. materialen
13	Streeft, in overleg met Netwerk Betonketen, naar 100% hergebruik van vrijkomende grondstoffen en naar toepassing van minimaal 30% hergebruikt beton in nieuwe beton in 2020. Om de CO2-uitstoot te verminderen is het streven een reductie te bereiken van 30% in 2020. Hiermee sluit de gemeente aan bij het betonconvenant.
14	Uniformeert de aanpak duurzaam beton ¹⁶ , via RIJK
	Openbare verlichting (OVL)
15	Draagt zorg dat alle toe te passen openbare verlichting minimaal voldoet aan energielabel D (SLEEC) met het streven naar energielabel C.
	CO2
16	Past bij grote tenderwerken ¹⁷ de CO2 Prestatie Ladder toe.
	Rioleringsplan
17	Past klimaatadaptatie toe door middel van groen (Gemeentelijk Riolerings Plan)

	Beheer: groen & reiniging; weg & water; vastgoed; buitendienst
18	Stelt een Duurzaam Meerjaren OnderhoudsPlan (DMOP) op voor gemeentelijk vastgoed.
19	Stelt Energieprestatiecontracten op bij aanbesteden van de kernvoorraad.

	Beheer: groen & reiniging; weg & water; vastgoed; buitendienst
20	Past Best Value Procurement criteria toe voor CO2 prestatie en emissiereductie van het bedrijf en/of de leveranciers (project gerelateerd).

	Bedrijfsvoering: facilitaire zaken
1	Kiest voor 100% gerecycled papier.
2	Kiest voor disposables die upcyclebaar zijn en upcycled deze ook
3	Kiest voor het circulair verwerken van grondstoffen door biobak
4	Hanteert als uitgangspunt sober in te kopen en het beperkt verstrekken van notebooks, attributen, pennen en materialen (kantoorartikelen)
5	Besteedt catering voor ten minste 50% biologisch en fair trade aan en draagt zorg voor een goede prijs/ kwaliteitverhouding.

	Dienstverlening: digitale dienstverlening
	Hardware
1	Maakt gebruik van cloud computing. In essentie komt het erop neer dat software en documenten die vroeger op de pc stonden, verhuizen naar het internet.
2	Draagt zorg voor inkoop hardware met minimale stroomafname (duurzame batterij).

	Dienstverlening: bouw en woningtoezicht
1	Bewaakt de handhaving van de nieuwe EPC norm bij de beoordeling van bouwaanvragen

5.1.3 Sociaal inkopen

De sociale criteria bestaan uit een internationale en een regionale en lokale component:

Internationaal Sociale Voorwaarden (ISV)

Onder ISV vindt inkopen op een maatschappelijk verantwoorde manier plaats. De gemeente weert werken, leveringen en/of diensten die onder niet aanvaardbare arbeidsomstandigheden (zoals kinderarbeid, dwangarbeid, discriminatie van werknemers, niet-betaling van leefbaar loon) tot stand komen of zijn gekomen.

Ambitie 2021

Door een minimum eis op te nemen die uitsluit dat leveranciers producten of diensten leveren die onder niet aanvaardbare arbeidsomstandigheden (ILO criteria)¹⁸ tot stand zijn gekomen en oorlogsbetrokkenheid uitsluit, realiseert de gemeente sociaal inkopen.

Criteria

De gemeentelijke afdeling:

¹⁶ http://wiki.duurzaam-beton.com/index.php?title=Factsheet_circulair_slopen_van_beton

¹⁷ Een tender is een procedure waarbij door middel van inschrijving getracht wordt een bepaalde dienst of product te verkrijgen.

¹⁸ <https://www.pianoo.nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-mvi-duurzaam-inkopen/mvi-thema-s/internationale-sociale-voorwaarden>; <https://www.pianoo.nl/internationale-sociale-voorwaarden-visie-van-noorwegen>

	Dienstverlening: digitale dienstverlening
1	Selecteert leveranciers die niet betrokken zijn bij schendingen van ILO criteria en wapenhandel.

Social Return on Investment (SROI)

Ook onder de SROI vindt inkopen op een maatschappelijk verantwoorde manier plaats. De gemeente stimuleert daarom de participatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt bij de uitvoering van haar opdrachten.

SROI is het opnemen van sociale voorwaarden in een inkoop-, aanbestedings- of subsidietraject. Opdrachtnemers leveren op deze manier een bijdrage aan de werkgelegenheid. Hiermee koppelt een opdrachtgever een sociale doelstelling aan het besteden van haar middelen. Een uitgangspunt voor SROI is dat uitgegaan wordt van innovatief inkopen.

Ambitie 2021

Door bij diensten en werken te gunnen op de beste prijs-kwaliteitsverhouding waarbij Social Return als contracteis wordt meegenomen, realiseert de gemeente sociaal inkopen.

Criteria

De gemeentelijke afdeling:

	Gemeentebreed
1	Onderzoekt op regionale schaal of het mogelijk is om tot een samenhangend beleid voor SROI te komen.

5.2 Reikwijdte toepassing ambities

De voornoemde ambities gelden voor alle aanbestedingen die de gemeente uitvoert. Deze bestaan uit aanbestedingen waar RIJK de processen begeleidt en de aanbestedingen die de gemeente zelfstandig uitvoert. Een aantal ambities dat moeilijker te realiseren is, wordt bij RIJK belegd. Deze worden jaarlijks vastgesteld op basis van de MVI impactanalyse (Hoofdstuk 5.3.1). Ook prioriteert de gemeente zodat de marktkansen voor MVI goed kunnen worden benut en voor de meest efficiënte bijdrage aan de ambitie 2030.

5.2.1 Pilots

De gemeente start met vier pilotprojecten om ervaring op te doen met de nieuwe werkwijze, waarvan er een aantal in MRA verband wordt toegepast (zie ook het Actieplan). Gestreefd wordt naar het benutten van de kansen voor Circulair inkopen:

1. Straatmeubilair en bewegwijzering (MRA)
2. Vogelenzangseweg (GWW –riolering- herinrichting) (MRA)
3. Groen (maaibestek)
4. Energie inkoop

In MRA verband is afgesproken om gezamenlijk vijf inkoop- en aanbestedingstrajecten voor te bereiden en in 2017, uiterlijk januari 2018 deze trajecten ten uitvoer te brengen. Gemeente Bloemendaal werkt in MRA verband mee aan de regionale pilots circulair inkopen:

1. Bouwen en slopen;
2. Speelmeubilair in de buitenruimte; en
3. Bewegwijzering. Het streven van de gemeente is twee tot drie van deze aanbestedingen voor 2018 circulair aan te besteden.

De verwachting is dat we van de pilots leren hoe we MVI op de juiste manier kunnen toepassen, welke elementen wel werken en welke elementen niet werken.

5.3 Inkoopproces nieuwe stijl

De gemeente hanteert het inkoopproces nieuwe stijl zodat de marktkansen voor MVI goed kunnen worden benut. De inkoopprocedure verandert in grote lijnen niet, wel hanteert de gemeente twee aanvullende processtappen. Het inkoopproces nieuwe stijl geldt voor alle aanbestedingen. We starten met het toepassen van deze werkwijze bij de uitvoering van de pilots.

Aanvullende processtappen:

1. Het kiezen van kansrijke aanbestedingen voor MVI; de MVI ambities zijn van toepassing op al deze aanbestedingen op basis van een spend- en impactanalyse;
2. Per aanbesteding rekening houden met MVI; met behulp van de inkoopwijzer (zie paragraaf 5.3.2)

5.3.1. Spend- en impactanalyse

Het kiezen van kansrijke aanbestedingen voor MVI, bestaat uit twee onderdelen:

1. een spendanalyse (analyse aanbestedingen), deze analyse geeft een indicatie van de categorieën met veel besparingspotentieel
2. een MVI impactanalyse. Op basis van de spendanalyse wordt met behulp van een expertpanel de impact van de aanbestedingen op MVI vastgesteld (figuur 3). Hierbij wordt uitgegaan van de 80/20 regel¹⁹ voor de meest efficiënte bijdrage aan het Ambitie 2030. De resultaten hiervan worden in de aanbestedingskalender opgenomen.

Figuur 3 geeft aan hoe de impactanalyse wordt uitgevoerd. Voor 2017 is al een selectie van inkopen gemaakt, deze vormen de uitgangspunten van de pilots.

ANALYSE VAN INKOOPPAKKETTEN

Productgroep	Segmenten	CO2 reductie	Lokale energie opwek	Circulaire economie	Lucht-kwaliteit	Mensen - rechten	Inschat -ting max. dzh ambitie
Grond-, weg en waterbouw	Straatmeubilair			X			3
	Wegwerkzaamheden / verhardingen	X		X	X	X	
	Openbare verlichting	X	?	X			
	Sloop			X	?(machines)		
	Groen	X		?(groenafval)	X		
	Rioleringen	X	*	X			
	Assets (tunnels, bruggen, kademuren, pleinen)	X		X	X	X	
	Mobiele werktuigen	X				X	

Figuur 3: aanpak impactanalyse

De focus ligt op de vermindering van de CO2 uitstoot (zie bijlage 9). Dit draagt bij aan het behalen van de doelstelling klimaatneutraal in 2030. De kansen voor Innovatief, Circulair en Sociaal inkopen worden eveneens benut.

Inkoopjaarplan en plan voor eigen aanbestedingen

De gemeente stelt het inkoopjaarplan van RIJK vast en ook het plan voor de eigen aanbestedingen. In dit plan komen de resultaten uit de impactanalyse te staan welke aanbestedingen en in welke vorm MVI kan worden gerealiseerd; welke (innovatieve) procedures worden gehanteerd? RIJK levert hierover proceskennis aan. Ook wordt een inschatting gemaakt van het benodigd aantal uren. Het toepassen van MVI kan wel extra tijd en kosten met zich meebrengen.

Aanbestedingen worden tot nu toe op basis van het inkoopjaarplan uitgevoerd. Dit verandert niet. Nieuw is dat bij de selectie van aanbestedingen ook vanuit MVI gehandeld wordt, zodat de kansen voor MVI worden benut.

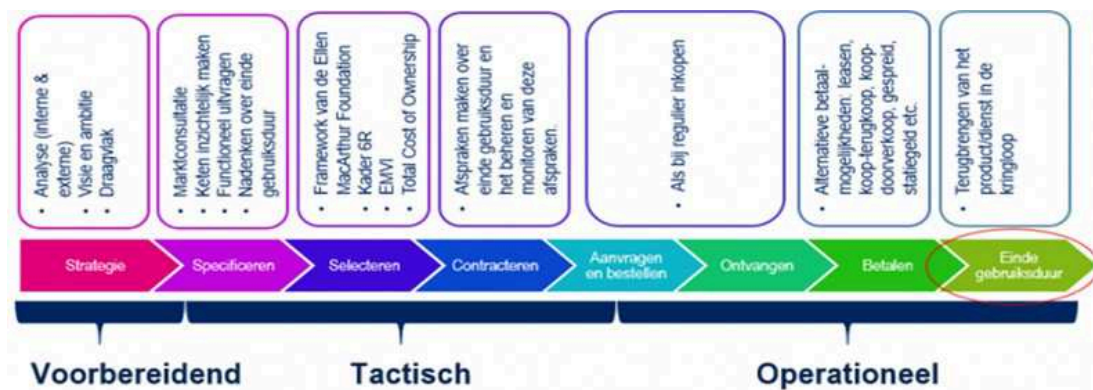
¹⁹ Het Pareto-principe wordt vaker de 80/20-regel genoemd en kent nog vele andere benamingen, zoals de 20/80-regel, de Wet van Pareto, het principe van de minste inspanning en het principe van het onevenwicht.

5.3.2 Inkoopwijzer; hoe houd je bij aanbestedingen rekening met MVI

Per aanbesteding houden we rekening met MVI door bij de geselecteerde aanbestedingen het inkoopmodel voor circulair inkopen toe te passen, zie figuur 4.

De voorbereiding van het aanbestedingsproces begint in de vroege planfase van een project. De projectleider denkt tijdens de voorbereiding, ook wel strategische fase genoemd, na over de te realiseren ambities. Dit gebeurt ver voor de aanbestedingsfase. Tijdens de uitvoering, de tactische fase (het moment van aanbesteden), moeten de kansen voor MVI al benut zijn.

Voor Circulair inkopen is ook de operationele inkoop relevant, zie figuur 4, onder einde gebruiksduur. Aan het einde van de gebruiksduur wordt het product namelijk weer teruggebracht in de kringloop.

Figuur 4: Inkoopmodel Circulair inkopen.

Bij elke aanbesteding doe je dit als volgt:

Stap 1

Projectleiders (van kleine en grote projecten) hebben in de vroege planfase (definitie- en ontwerpfase) te maken met het bepalen van (kwaliteits)eisen en wensen. De projectleider of budgethouder legt accenten voor MVI vast en verwerkt de tijd die nodig is voor MVI in de eigen projectplanning en rekent hiervoor ten minste twee weken effectief en zes weken doorlooptijd. De accenten zijn gebaseerd op de MVI inkoopkaders. RIJK faciliteert en stimuleert de gemeente hierbij en vraagt welke accenten de gemeente hanteert.

Stap 2

De MVI ambities zijn van toepassing op een jaarlijks geselecteerd aantal aanbestedingen. Per aanbesteding van een product, werk of dienst wordt de mogelijke toepassing van de ambities bepaald. Dit kan per aanbesteding anders zijn, aangezien circulaire en duurzame productieprocessen sterk in ontwikkeling zijn.

Informatie halen we uit de marktverkenning. De mogelijke besparingen worden vastgelegd in:

- o Inkoopstrategie RIJK: welke ambities worden toegepast (CO₂, biobased of circulaire mogelijkheden);
- o Uitgangspuntennota (eigen aanbestedingen); welke ambities worden toegepast (CO₂, biobased of circulaire mogelijkheden). Eventuele afwijkingen worden gemotiveerd. Ook het inkoopformulier wordt beargumenteerd gemotiveerd;
- o Andere vormen, zoals bij inbesteden.

5.4 Fasering

Om de invoering van het MVI beleid in de organisatie goed te laten verlopen, is gekeken naar de nodige stappen voor het bereiken van de ambitie voor 2030 (zie Hoofdstuk 3). De realisatie van de doelen is opgeknipt in drie fasen: korte termijn (fase I), middellange termijn (fase II) en lange termijn (fase III).

De periode 2017-2018 (fase 1) geldt hierbij als inwerkfase. Fase II is de fase waarin specifieke ambities aanzienlijk bijdragen aan het realiseren van de hoofdambitie in 2030. In fase III is het geactualiseerde beleid van kracht. Het Actieplan gaat hier verder op in.

5.5 Verantwoordelijkheden en rolverdeling

Interne regievoering op de realisatie van de ambities is belangrijk. In de basis is de rolverdeling als volgt:

De opdrachtgever (behoeftesteller/budgethouder) is verantwoordelijk voor het profiel van de (potentiele) aankoop. MVI is daarmee niet de verantwoordelijkheid van de inkoper (RIJK). De opdrachtgever zal de MVI ambities toepassen en hiervoor verder kijken dan alleen de aanschafwaarde van de aankoop. Dit heeft haar weerslag in de gunningcriteria en het contract van de aanbesteding.

RIJK stelt zich actief op en doet handreikingen om de opdrachtgever te stimuleren zijn aankopen zo maatschappelijk verantwoord mogelijk te doen. Zij kunnen verbinden en versterken. RIJK helpt de gemeente bij het leerproces.

De inkoper helpt de opdrachtgever bij het uitvoeren van het MVI beleid. In overleg met de opdrachtgever wordt met inkoop de ambitie vertaald naar concrete gunningscriteria en het contract.

De driehoek bestuurder-budgethouder/ opdrachtgever-inkoper werkt nauw samen. Zij stemmen ook af met het management en degenen die expertise inbrengen. De inrichting van het proces wordt georganiseerd (zie bijlage 10). Dat is nodig zodat de afspraken over de uitvoering van het beleid en actieplan zijn ingebed in de eigen organisatie.

De rollen van de budgethouder / opdrachtgever en inkoper zijn uitvoerend, de bestuurder bewaakt de uitvoering van het beleid.

Het management geeft bekendheid aan MVI en is actief met het uitdragen van het MVI beleid in de organisatie. Ze draagt de principes uit in het team en de organisatie. Voor iedereen geldt: gewoon doen! Het registeren en monitoren van de resultaten is specifiek belegd bij het afdelingshoofd.

Iedereen wordt door het management geholpen om op een laagdrempelige manier mee te werken. Ook zal de lijnverantwoordelijkheid voor het inkoopbeleid moeten worden vastgesteld.

5.5.1 Inbreng van expertise

Gemeente

De verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke expertise op het gebied van MVI en de materiedeskundigheid, ligt bij de gemeente.

RIJK

Inkoop samenwerking RIJK adviseert inzake TCO, proportionaliteit en markt-overleggen. Binnen RIJK is een werkgroep voor duurzaamheid en deze brengt opgebouwde materiedeskundigheid voor MVI in.

Omgevingsdienst IJmond

ODIJ ondersteunt op het gebied van materiedeskundigheid voor MVI. Reguliere advisering kan indien gewenst bij ODIJ worden aangevraagd. De omgevingsdienst werkt hiervoor samen met RIJK, MRA, Meerlanden, afval en energiebedrijf HVC en andere partijen.

Externe bureaus

Functioneel specificeren is een belangrijke sleutel bij het realiseren van de ambities. In het geval van inzet van externe bureaus kiest de gemeente voor adviseurs die de markt uitdagen om met duurzame oplossingen te komen in plaats van alleen een technische specificaties voor het bestek te laten schrijven. Een voorbeeld hiervan is de inkoop van verlichting: de gemeente legt de focus op de benodigde lumen (lichtstroomeenheid²⁰), niet op hoe je dat invult met het voorschrijven van de armaturen. De gewenste hoeveelheid licht kan ook op andere manieren worden geleverd.

²⁰ De SI-eenheid van luminantie of hoeveelheid licht (officieel lichtstroom genoemd), afgekort tot Lm. 1 Lm is de hoeveelheid licht die wordt uitgezonden in één steradiaal sr (een standaard hoek in de ruimte) door een uniforme puntvormige lichtbron met een sterkte van één candella cd (de SI-eenheid van lichtsterkte). Men kan dus stellen dat: 1 Lm = 1 cd * sr.

5.6 Samenwerking van de gemeenten Heemstede en Bloemendaal

De gemeente volgt een tweesporenbeleid in de samenwerking. Aan de ene kant wordt waar mogelijk de samenwerking met gemeente Heemstede opgepakt. Daarmee wordt ook invulling gegeven aan de intentie van gemeente Heemstede om gezamenlijk op te trekken bij het maken van een kader voor MVI. Hierbij staat gemeentelijk maatwerk voorop.

Specifiek voor SROI wordt een gezamenlijk beleid ontwikkeld. Hiertoe worden verschillende onderzoeken voorgesteld, onder andere naar de mogelijkheid om tot een samenhangend beleid in de arbeidsmarktregio te komen. Dat betekent dat de gemeente in regionaal verband SROI vorm geeft.

Voor 2017-2018 staan in ieder geval de volgende aanbestedingstrajecten in samenwerking met gemeente Heemstede op de planning:

Onderhoud pompen en (mini) gemalen
Rioolinspectie en onderhoud.

De trajecten voor 2018 zijn nu nog niet geïnventariseerd, dat gebeurt in oktober van elk jaar.

6 Communicatie en rapportage

6.1 Communicatie

De rol van afdeling communicatie in het traject naar 2030 is aanzienlijk. Het is essentieel dat alle partijen, zowel in- als extern, begrijpen wat de gemeente voor ogen heeft en wat er van de medewerkers wordt verwacht.

Afdeling communicatie is actief betrokken bij het realiseren van meer draagvlak en het succesvol uitvoeren van het Actieplan.

6.1.1 Inzet communicatie

Welk doel stelt communicatie zich de komende jaren met betrekking tot MVI.

1. Bekendheid geven aan de inspanningen die de gemeente levert op het gebied van duurzaamheid en MVI. "Wat gebeurt er al en waar gaan we in de toekomst naartoe."
 2. Bewustwording creëren rondom MVI. In elke vorm wordt het onderdeel van ieders werk. "Wat willen we bereiken en wat is daarvoor nodig."
 3. Voorlichting geven over nut en noodzaak van MVI.
Praktische tools aanreiken aan medewerkers, waaronder bijv. een factsheet MVI met stappenplan.
- Communicatie neemt in de communicatie de volgende punten mee: De nieuwe werkwijze vergt mogelijk meer tijd. Medewerkers kunnen niet meer uitgaan van de bekende weg bij het formuleren van de inkoopvraag en de leverancierskeuze. Ze moeten op zoek naar nieuwe manieren.
 - Durven vernieuwen wordt gestimuleerd en omgaan met gepaard gaande onzekerheid over materiaal en kwaliteit wordt serieus genomen.
 - Soms kost MVI meer geld.
 - Het kan nodig zijn in te spelen op sceptische houdingen van medewerkers. "Heeft het wel zin?"
 - Communicatie richting marktpartijen om te prikkelen en uit te dragen dat MVI ons nieuwe beleid is.

6.2 Monitoring en rapportage

Voor de monitoring van de MVI resultaten wordt een afdeling registratiesysteem opgezet (registratie per aanbesteding). De MVI resultaten worden beoordeeld op de bijdrage aan de circulaire economie, waaronder de CO2 impact, en Social Return. Dit komt terug in de rapportage.

Bovendien kan per aanbesteding de CO2 winst worden vastgesteld (optioneel). Inhoudelijke zaken worden aangeleverd door RIJK en de afdelingen waarbinnen (Europese) aanbestedingen worden uitgevoerd.

De gemeente stelt een rapportage op van de resultaten volgens het registratiesysteem en de realisatie van de acties uit het Actieplan. De rapportage wordt ter informatie aangeboden aan het management en de bestuurder. De eerste rapportage zal worden aangeboden in het 4de kwartaal 2018.

De jaarlijkse inkooprapportage via RIJK wordt weergegeven in het bestuurlijk jaarverslag. Deze geldt niet per aanbesteding. Aanbestedingen die niet via RIJK lopen worden door afdelingen zelf gerapporteerd. Jaarlijks wordt in oktober bepaald welke inkopen door RIJK worden begeleid of bij RIJK worden belegd.

6.2.1 Actieplan

Het bijbehorende actieplan voor de periode 2017-2021 is separaat opgesteld. De acties uit het Actieplan ondersteunen de realisatie van de MVI ambities. Over de uitvoering van het Actieplan wordt periodiek gerapporteerd. Het plan wordt in het 4de kwartaal 2018 geëvalueerd en geactualiseerd.